

Ärendet

Tillsyn av anpassade grundskolan Nybyggeskolan i Västerås kommun; nu fråga om uppföljning av beslut den 13 oktober 2025

Beslut

Skolinspektionen avslutar ärendet.

Om ärendet

Skolinspektionen har hösten 2025 genomfört en tillsyn av Nybyggeskolan i Västerås kommun. Tillsynen har omfattat bestämmelser gällande att elever ska ges undervisning av behöriga och legitimerade lärare, åtgärder vid kränkande behandling och frånvaro.

Skolinspektionen har den 13 oktober 2025 beslutat att förelägga Västerås kommun att senast den 10 augusti 2026 vidta åtgärder för att avhjälpa brister rörande att elever ges undervisning av behöriga och legitimerade lärare och åtgärder vid kränkande behandling.

Västerås kommun har den 6 juli 2026 inkommit med en redovisning av vidtagna åtgärder med anledning av föreläggandet. Den 6 oktober har huvudmannen även inkommit med en komplettering.

Skolinspektionen har i nu aktuellt ärende tagit ställning till om Västerås kommun har följt föreläggandet samt om konstaterade brister har avhjälpats.

Motivering av beslutet

Elever ska ges undervisning av behöriga och legitimerade lärare

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

I beslut den 13 oktober 2025 bedömde Skolinspektionen att verksamheten vid Nybyggeskolan inte uppfyllde författningarnas krav avseende att undervisningen bedrevs av behöriga och legitimerade lärare. Av utredningen framgick att eleverna undervisades av totalt tolv lärare varav sex lärare hade lärarlegitimation. En av de tolv lärarna hade en speciallärarexamen utöver sin lärarexamen. Det framgick även att det inte

hade genomförts några rekryteringsförsök efter behöriga lärare sedan åtminstone 2022. Skolinspektionen förelade Västerås kommun att se till att undervisningen bedrevs av legitimerade och behöriga lärare, om inte lärarna omfattades av något av undantagen från dessa krav.

Västerås kommun har i redovisningen av vidtagna åtgärder uppgett att efter tillsynen påbörjades arbetet med att rekrytera speciallärare med inriktning intellektuell funktionsnedsättning till Nybyggeskolan. För att säkerställa en ändamålsenlig och kvalitetssäkrad rekryteringsprocess tillsattes en arbetsgrupp bestående av rektor, biträdande rektor, utvecklingsledare och HR. Arbetsgruppen genomförde en översyn av rekryteringsförfarandet och fattade beslut om att genomföra en gemensam rekrytering tillsammans med en annan anpassad grundskola i kommunen.

Huvudmannen uppger att det finns fyra klasser på Nybyggeskolan, två ämnesklasser och två ämnesområdesklasser. Inom ämnen undervisar en legitimerad speciallärare inom anpassad grundskola samt en obehörig lärare. Inom ämnesområden undervisar en annan legitimerad speciallärare inom anpassad grundskola samt en obehörig lärare. De båda obehöriga lärarna har tidigare jobbat som elevassistenter. Huvudmannen skriver att tanken är att speciallärarna ska stötta sina obehöriga kollegor.

Av de elva lärare som arbetar på skolan är två speciallärare med inriktning mot intellektuell funktionsnedsättning. Övriga lärare är obehöriga för att undervisa i anpassad grundskola, men sex av dessa lärare är behöriga att undervisa i ämnen i grundskola.

Av redovisning och komplettering framgår att huvudmannen har annonserat efter speciallärare inom anpassad grundskola i mars och augusti 2026. Huvudmannen planerar även att annonsera i november 2026. Vid annonseringen i mars var det fem behöriga speciallärare som sökte tjänsten. Två anställdes vid Nybyggeskolan och två anställdes vid en annan anpassad skola i kommunen. En kandidat bedömdes inte vara lämplig för tjänsten efter genomförd rekryteringsprocess. Vid annonseringen i augusti var ingen sökande behörig.

Huvudmannen uppger även att de har inlett en parallell rekryteringsinsats som riktar sig till legitimerade förskollärare och lärare inom kommunen som är intresserade av att arbeta inom anpassad grundskola och samtidigt genomföra speciallärarutbildning med inriktning mot intellektuell funktionsnedsättning. Syftet med insatsen är att skapa en långsiktigt hållbar kompetensförsörjning och säkerställa tillgången till behörig personal över tid.

Rättslig reglering

En legitimerad lärare har ansvar för den undervisning som han eller hon bedriver (2 kap. 15 § skollagen).

Endast den som har legitimation som lärare och är behörig för viss undervisning får bedriva undervisningen (2 kap. 13 § skollagen).

Om det inte finns någon att tillgå inom huvudmannens organisation som uppfyller kraven enligt 2 kap. 13 § eller om det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna, får en annan lärare eller förskollärare bedriva undervisningen. En sådan lärare ska vara lämplig att bedriva undervisningen, och i så stor utsträckning som möjligt ha en utbildning som motsvarar den utbildning som är behörighetsgivande. En sådan person får bedriva undervisning under högst ett år i sänder. (2 kap. 18 § skollagen)

För att vara behörig att undervisa i anpassade grundskolan i årskurs 7–9 krävs utöver en behörighetsgivande lärarexamen, även att läraren har en speciallärarexamen med specialisering mot intellektuell funktionsnedsättning. Kravet på speciallärarexamen gäller inte lärare som har avlagt en äldre behörighetsgivande examen om den omfattar inriktning eller specialisering mot utvecklingsstörning (inriktning eller specialisering mot intellektuell funktionsnedsättning). Läraren måste därutöver vara behörig att undervisa i det ämne han eller hon undervisar i. För att bli behörig att undervisa i anpassade grundskolan i årskurs 7–9 gäller samma behörighet som för att undervisa i grundskolan mot arbete i årskurs 4–6. En sådan lärare är endast behörig att undervisa i det eller de ämnen som omfattas av lärarens examen. Läraren är dessutom behörig att undervisa i det eller de ämnesområden för vilket ett sådant ämne är relevant. (2 kap. 13–16 §§ förordning [2011:326] om behörighet och legitimation för lärare och förskollärare)

Av förarbetena till skollagen framgår att huvudmän har en skyldighet att för undervisning använda lärare som har en utbildning som är avsedd för den undervisning som han eller hon ska bedriva. Det övergripande syftet med reglerna är att så långt som möjligt säkerställa att elever får undervisning av lärare som har en utbildning för den undervisning de bedriver. Ambitionen ska vara att eleverna alltid undervisas av lärare som har en utbildning för den undervisning som de bedriver. (prop. 2009/10:165, s. 262, 269 och 649)

Att en skola har tillräckligt med lärarresurser, både vad gäller omfattning och kvalitet, är en central förutsättning för att elever ska kunna få sin rätt till utbildning tillgodosedd och för att utbildningen i övrigt ska hålla en hög kvalitet. (prop. 2013/14:112, s. 47)

Av förarbetena till bestämmelsen framkommer det att för att få använda en annan lärare i den befintliga organisationen, i enlighet med undantagsregeln, bör det vara tillräckligt att det i huvudmannens organisation inte finns någon lärare med rätt utbildning tillgänglig. Handlar det om nyrekrytering bör huvudmannen naturligtvis så långt möjligt anställa lärare med en utbildning avsedd för den undervisning läraren ska bedriva. (prop. 2009/10:165 s. 268 f)

Det framgår vidare i förarbetena att en person som enligt huvudregeln inte får användas för att bedriva en viss undervisning får användas för detta under högst ett år i sänder. I normalfallet bör det vara till terminens eller läsårets slut. Huvudmannen är efter denna tid skyldig att på nytt försöka finna en lärare som har en utbildning som är avsedd för undervisningen. (prop. 2009/10:165 s. 652 f)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionens utredning visar att Västerås kommun vidtagit åtgärder för att se till att undervisningen bedrivs av behöriga och legitimerade lärare, genom att annonsera efter speciallärare med inriktning intellektuell funktionsnedsättning. Visserligen är det bara två av skolans elva lärare som har en speciallärarexamen med specialisering mot intellektuell funktionsnedsättning men huvudmannen har vid upprepade tillfällen annonserat efter speciallärare och uppger i sitt svar till Skolinspektionen att det varit få behöriga sökande. Skolinspektionen finner vid en samlad bedömning att Västerås kommun har följt föreläggandet i denna del och att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del. Skolinspektionen förutsätter att huvudmannen fortsätter ansträngningarna för att eleverna så långt som möjligt ska undervisas av legitimerad och behörig personal.

Åtgärder vid kränkande behandling

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

I beslut den 13 oktober 2025 bedömde Skolinspektionen att verksamheten vid Nybyggeskolan inte uppfyllde författningarnas krav avseende åtgärder vid kränkande behandling. Av utredningen framgick att personal inte alltid anmälde till rektorn då de fick kännedom om att en elev utsatts för kränkande behandling.

Skolinspektionen förelade Västerås kommun att se till att lärare eller annan personal som fått kännedom om att en elev ansett sig ha blivit utsatt för

kränkande behandling i samband med verksamheten anmälde detta till rektorn.

Av inkommen redovisning och komplettering framgår att skolan efter tillsynen arbetat med rutinerna för anmälan, utredning och hantering av misstänkt kränkande behandling. Kuratorn har fått en mer tydlig roll och samarbetar nära lärarna i alla ärenden om kränkande behandling. Personalen har fått information om hur anmälan går till. Frågan har sedan kontinuerligt lyfts för påminnelse till all elevhälsopersonal samt lärare på regelbundna möten. Huvudmannen uppger också att från den 13 oktober 2025 fram till sommarlovet 2026 gjordes fem anmälningar om kränkande behandling.

Skolinspektionen har efter huvudmannens redovisning av åtgärder, som inkom den 6 juli 2026, informerat huvudmannen om att ny lagstiftning avseende skyldigheten att anmäla kränkande behandling trätt i kraft den 1 augusti 2026. Skolinspektionen har också informerat huvudmannen om att den nya lagstiftningen kommer att beaktas vid uppföljningen av tillsynsbeslutet i den delen av beslutet som avser att anmäla kränkande behandling. Med anledning av ändrad lagstiftning har Skolinspektionen bött huvudmannen att komplettera sin redovisning.

Med anledning av att lagstiftningen gällande kränkande behandling ändrades i augusti 2026 uppger huvudmannen i komplettering att rektorn i september 2026 har fått information av stadsjuristen om lagändringen och vad det innebär för verksamhetens rutiner. Vidare var ett arbetsplatsträffsmöte inplanerat den 14 oktober. Vid mötet skulle rektorn informera samtliga medarbetare om lagändringarna, inklusive personalens skyldighet att informera rektorn när de får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för allvarlig eller upprepad kränkande behandling. På mötet skulle de även gå igenom rutinen för att lämna informationen i skolans digitala system. Västerås kommun skriver att på huvudmannanivå pågår ett arbete med att se över de rutiner och blanketter som används för dokumentation och hantering av kränkande behandling i skolans dokumentsystem, i syfte att anpassa dessa till den nya lagstiftningen.

Rättslig reglering

Personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för allvarlig eller upprepad kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att informera rektorn om detta. En rektor som får reda på att en elev anser sig ha blivit utsatt för allvarlig eller upprepad kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. (6 kap. 10 § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

X Erik Almqvist

Beslutsfattare
Signerat av: Erik Almqvist

X Fanny Stenberg

Föredragande
Signerat av: Fanny Rondahl Stenberg